

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1924 kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen jämte en i ämnet väckt motion.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 149, däri Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt följande:

Förslag

till

ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen.

§ 72.

Å varje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Varje revision skall omfatta ett räkenskapsår. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom tre månaders tid vara fullbordad.

Revisorerna välja — — — — — äro lika.

De anmärkningar, — — — — — vidare behandling.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av protokollet över justitiedepartementsärenden den 14 mars 1924.

I samband med nämnda proposition har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma av herr *Rosén* i första kammaren väckt motion,

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 5 saml. 25 häft. (Nr 29.)

nr 287, däri hemställt, »att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 149 besluta sådan ändring av riksdagsordningen, att för riksdagens tolv revisorer skola utses lika många suppleanter, med en personlig suppleant för varje revisor».

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande.

»Enligt riksdagsordningen, §§ 72 och 73, skola å varje lagtima riksdag förordnas tolv revisorer, sex av vardera kammaren, för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, ävensom sex suppleanter för dem.

Valen i fråga äro icke proportionella, men det är praxis, att platserna fördelas på partierna i ungefärlig överensstämmelse med deras storlek. Om ett parti sålunda utsett två revisorer i första kammaren och en suppleant för dessa, men för en av revisorerna inträffar förfall, så inkallas den av suppleanterna, som står främst på listan. Tillhör denne suppleant ett annat parti än den avgångne statsrevisorn, så har det förfarits på det sättet, att även denne anmält förfall. Om icke heller den suppleant, som därefter står i tur, tillhör samma parti som den avgångne ordinarie revisorn, anmäler även denne förfall. Först härefter inkallas tredje suppleanten, vilken ursprungligen utsetts som ersättare för de båda av partiet föreslagna och å gemensam lista valda ordinarie revisorerna.

Skäl synes föreligga att i samband med den ändring av § 72 riksdagsordningen, som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition nr 149, genomföra sådan förändring i nu nämnda avseende, att en förenkling beträffande inkallandet av suppleant kan vinnas. Detta synes lämpligast kunna ske på så sätt, att antalet suppleanter i vardera kammaren ökas till sex och att för varje revisor utses personlig suppleant, såsom numera sker exempelvis vid val till riksdagens första kammare. Därest även suppleanten anmäler förfall, torde böra bestämmas, att den suppleant, som står först på listan, skall inkallas.

De närmare bestämmelserna härom torde böra utformas av konstitutionsutskottet.»

*Utskottets
yttrande.*

Kungl. Maj:ts förevarande proposition har föranletts av riksdagens skrivelse den 23 maj 1922, vari riksdagen hemställde, att Kungl. Maj:t ville rörande statsrevisionens verksamhet och förutsättningarna för densamma låta verkställa utredning i vissa angivna avseenden ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Enligt vad av nämnda skrivelse framgår, önskade riksdagen utredning väsentligen rörande tre frågor, nämligen 1:o) angående ökning av den åt revisionen anslagna tiden, 2:o) angående frågan, huruvida och på vad sätt statsrevisionens granskning skulle kunna läggas till grund för utkrävande av konstitutionellt ansvar samt 3:o) angående åvägabringande av en statlig revision av vissa monopolistiska företag av statsfinansiell betydelse.

Enligt uppdrag av chefen för finansdepartementet hava särskilt tillkallade sakkunniga verkställt utredning och framlagt förslag dels beträffande utökning av tiden för revisionens verksamhet, dels beträffande sättet för utkrävande av konstitutionellt ansvar med anledning av statsrevisionens granskning, varemot de sakkunniga icke framlagt något förslag i det tredje i riksdagens skrivelse berörda spörsmålet, nämligen beträffande anordnandet av en revision av vissa monopolistiska företag.

Den föreliggande propositionen innefattar sålunda förslag blott i det förstnämnda av de ämnen, som i riksdagens skrivelse 1922 avsågos, nämligen utsträckning av tiden för statsrevisionens verksamhet. De sakkunniga hava, till utredning av detta spörsmål, haft under öfvervägande möjligheten av viss förenkling i statsrevisionens arbetssätt och därvid särskilt ingått på frågan om en inskränkning av revisorernas inspektionsresor. De sakkunniga hava emellertid ansett, att en sådan inskränkning skulle innebära ett allvarligt försvagande av revisionens effektivitet och därför ej borde förordas, samt hava ej heller i övrigt funnit anledning att ifrågasätta förenklingar i arbetssättet. I anslutning härtill hava de sakkunniga uttalat, att en utökning av den åt statsrevisionen anslagna tiden under inga förhållanden borde understiga den av resorna förorsakade tidsförlusten, som genomsnittligt ansetts kunna uppskattas till tre veckor. På anförda skäl hava emellertid de sakkunniga ansett en ytterligare förlängning av revisionstiden påkallad, och därför förordad såsom högst nödvändig en utökning med den längsta tid, som i merberörda riksdagsskrivelse för ändamålet ifrågasatts, eller en månad.

Vad beträffar frågan om den tid, till vilken det sålunda utsträckta revisionsarbetet bör förläggas, hava de sakkunniga, efter öfvervägande av olika alternativ, föreslagit, att revisionen skall taga sin början den 16 september. Därav följer, att den skall vara avslutad den 15 december. Stadgande härom är avsett, att, om förslaget till ändring i riksdagsordningen blir slutligt antaget, införas i instruktionen för statsrevisorerna i stället för nu gällande bestämmelse om att revisionen skall börja den 1 oktober.

Kungl. Maj:t har i alla delar anslutit sig till vad de sakkunniga sålunda föreslagit.

Icke heller konstitutionsutskottet har något att erinra mot de föreslagna förändringarna.

De skäl, som i herr Roséns motion anförts för vidtagande, i samband med nu berörda förändringar, av viss ändring i reglerna om utseende av suppleanter för statsrevisorer, har utskottet funnit välgående. Utskottet vill således i anledning av motionen hemställa om ändring i § 73 riksdagsordningen. Det förslag, som utskottet framlägger, innebär, att för varje revisor skall utses särskild suppleant. Vid uppkommet förfall för en revisor skall i första hand denne suppleant inkallas, och endast för den händelse jämväl denne suppleant skulle vara förhindrad, skall den nu tillämpade regeln — att suppleanter inkallas i den ordning de blivit valda — komma till användning. Det torde böra framhållas, att den av utskottet föreslagna formuleringen lämnar möjlighet att utse samma person till suppleant för två eller flera revisorer. — Därest det framlagda förslaget blir slutgiltigt antaget, torde närmare bestämmelser om valens anordning böra meddelas i ordningsstadgan för första kammaren och arbetsordningen för andra kammaren. Det torde vara lämpligt att genom dessa bestämmelser möjlighet anvisas att i ett val utse samtliga suppleanter, eventuellt såväl revisorer som suppleanter. I så fall torde vid valet lämpligen kunna användas valsedlar uppställda efter de prin-

ciper, som ligga till grund för reglerna om valsedlar vid förstakammarval (15 § vallagen).

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

§ 72.

§ 72.

Å varje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Varje revision skall omfatta ett räkenskapsår. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom två månaders tid vara fullbordad.

Revisorerna välja själva inom sig ordförande, vilken äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika.

De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att i sin berättelse till riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar däröver inkommit, av näst följande lagtima riksdag överlämnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

Å varje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Varje revision skall omfatta ett räkenskapsår. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom tre månaders tid vara fullbordad.

Revisorerna välja själva inom sig ordförande, vilken äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika.

De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att i sin berättelse till riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar däröver inkommit, av näst följande lagtima riksdag överlämnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

2:o) att riksdagen i anledning av motionen I:287 måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av § 73 riksdagsordningen.*Nuvarande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

§ 73.

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ av riksdagen utses, tillsätts jämväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nämligen för de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för varje års revisorer sex.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige enligt § 71 av riksdagen utses, tillsätts jämväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställe, nämligen för de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken tre och för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre.

För varje enligt § 72 utsedd revisor väljes en suppleant att vid förfall för honom inträda. Vid förfall för både revisor och hans suppleant bestämmes övriga suppleanters tjänstgöring av den ordning, i vilken de blivit valda.

Stockholm den 20 maj 1924.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Närvarande

vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 149:

herrar Larsson i Västerås, von Geijer, Strömberg, K. J. Ekman*, Ljunggren, G. W. Hansson, Dahl, Lyberg*, Larsén, A. W. Johansson*, P. J. Gustafsson, Sävström, Jansson i Edsbäcken, Borg*, K. A. Westman, Karlsson i Vadstena*, Sehlin*, Sjöström och Björkman i Norrköping.

vid behandling av motionen I: 287:

herrar Larsson i Västerås, von Geijer, Strömberg, K. J. Ekman*, Thulin, Ljunggren, Dahl, Lyberg*, Larsén, A. W. Johansson*, P. J. Gustafsson, Sävström, Borg*, K. A. Westman, Bäckström, Gustafson i Kasenberg*, Karlsson i Vadstena*, Sehlin* och Björkman i Norrköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.